

tem slojem množična kultura nadomestek za socialno in moralno tradicijo, ki je nimajo, a bi jo po logiki svojega socialnega položaja morali imeti, če naj se zares konstituirajo kot socialni sloj. Zgodovinski položaj, v katerem so, jim seveda ne daje nobenega pravega zagotovila, da bo do takšne tradicije sploh prišlo. Čim bolj je torej perspektiva zanjo negotova, tem bolj jim postaja množična kultura najprimernejši nadomestek za zares konkretno in realno socialno izkustvo. Množična kultura s svojo abstraktno irealnostjo in infantilnostjo se tudi tu kaže kot primeren vzvod socialne psihologije.

(Konec sledi)

PESMI

Nevin Birsa

ZAGON V JUTRU

In ker je spet vzšlo jutro, je blisnil dan.
Iz megel so se zapodile ceste,
ne v gozd, ne med visoke breste,
ne med zvezde. Samo na plan.

Ta nori svet je kot ekran.
Približam se mu z volčjimi zobmi,
prisesam se nanj s spolzkimi dlanmi.
A vse je igra, ki ji pravim tisočkrat: zaman!

BODLJAJ V POBOČJU

Čudna si, bleščeča stvar!
Prideš s konicami do znojja
in se zazreš v hrib.

Visoko je, pomisliš. Ampak veš:

tam je steklo, razlomljeno v navidezne mavrice,
čeprav poskušaš razpršiti
stokanje, potopljeno v bežeče jate,
in škrebjanje vej, posuto
z vodenimi zobmi.
Tam je ključnica, zagrebena v pepel,
v strune vetra, v brskajoče iveri.

Kako odlagaš svoj prihod za bele,
padajoče zastavice starterja!

Čudna si, iskreča stvar:
dokler ne grem mimo izložb,
obdarjenih z utripajočo svetlobo,
in tvojih sunkovitih oči,
ne najdem prostora
v pritličjih, v zarodkih vodometastih sanj:
plavam v žarečih, cevastih,
skoraj nedosegljivih ustih.

In dolgo zrem, odprt v vse smeri, puščavski
mesec. Skozi rahle tipalke
sikajo igle noči.

DRHTIM, VES DRHTIM

V sečišču zemlje zacvrčijo jeklene luči:
v zaporednih frekvencah
se razlivajo v vse smeri:
valovanje se utrinja,
ravnina drhti.
Med rastlinami pljuska voda z neba
in gori:
drhtim, ves drhtim.

PERISKOP

Srce,
ki se dviga
po zakonih vzgona,
zgoraj,
ostro, prežeče,
s torpedi odločnosti,
a že nekoliko
navzdol,
proti dnu, ob dnu temno,
bolj prostrano,
prepredeno z razkuštranimi
lasmi alg,

podobno jecljajočemu zvonu
z visoko,
tanko vsebino, z belo
koščeno roko, ki se
obrača
miljo za
miljo
proti gladini,
s tankimi
periskopi
opazovanja,
z nenadnimi sunki,
z nenehnimi udarci,
trmasto
in žalostno,
vklenjeno v obod,
od vekomaj določen,
potopljeno,
v emulzijo,
morda v škropljenje
večera,
do dna samo,
a boleče,
do dna belo,
a resnično, —
in podrhteva, šepeta, a zamolčano vzklika:
Prihajajoči dan,
sonce do
pasu v vodi,
oddaljena ladja,
frleči galebi,
mrtvi pepel,
in obrežje, obrežje in kje obrežje?
Mornarji pljuskujejo
v zaklone senc,
valov:
se smehljajo.
In oddaljena ladja
se krči.

ELEKTRONKE V OCEH

Z nizkih sten je vel hlad,
iz neprodušne vlage so se kradle sence
in elektronke so v

cikcaku

zajele

moje oči.

S fosfornimi rokami sem zaklical
naprej,
klical sem brez premora,
brez upanja, da bi pozabil
na utripajoče kolesje, ki zažari
s smehljajočimi bajoneti, ki mi trže
oči in razceplja kapilare
z mirnimi, hladnimi nitkami,
ki mi s svetlikajočimi žrdmi
prelomi in strese drobovje v žičnati pomladi.
Čudovita si, pomlad!

S suhimi usti se cedi moj smehljaj
v privide pomarančevcev;
kaj morem storiti z leskom,
ki mi upogiba stebila,
z lačnimi, na ost napičenimi ventilatorji
in s kalnimi, katranastimi madeži,
ki mi razčlenjujejo anatomijo,
posuto s srhom.

Čudovita, anatomija!

Koliko vodenih svetov je že zaplavalo
in skrojilo labode in jedra,
ta jedra strahu. Koliko!
Ponikam v brenčočih nozdrvih
cevi in sesekljan v opilke
zakrilim s tihimi vzdih
v nedosegljive celice, v nihajoče,
tako mirne čolne, polne
preslic, smrti in čofotajočih električnih
valov.

Ker se prične s presihajočimi
 curki, zmede moja visoka čela,
 dokler skozi drobce polagamo ne zamegli
 bitij in tolkljajočih ven.
 Z bodicami, ki mi vzdražijo sluh,
 z jatami in hudourniki
 žarim skozi cevasto, utripajočo svetlobo,
 v siju, zamrežen in zmotan
 tonem v ognjenih, večbarvnih, posejanih
 z jeklom in modrino, tujih, tako tujih očeh.

ODSEV STRAHU

Kri se mi cefra kot preperela cunja,
 drevje škriplje v suhem, zadušljivem zraku,
 prepotena roka išče kamenje,
 ki se kotrlja skozi noč,
 in izginja v votla pobočja,
 ne da bi dosegla vznožja svitanja.

Sivi netopirji frfotajo v pajčevini,
 odlepljajo nožice iz brljave zemlje,
 nizko nebo niha brez lune
 in vse še bolj in bolj temni,
 vse, kar je na prepihu zgodnjega
 ali poznega meseca,
 vse se prepleta v najgostejši mrak,
 ki ne odleti,
 vse je mrak, ki ga ne pozabim.

Tudi tiste majhne, čudne netopirjeve oči.

V RAZPRTEM PREDVEČERU

Ne tesnoba niti potok strahu,
 ki je nekdanj razoral hrib. Ne.

Tega nisem občutil, ko sem s prsti sekal
 tvoj vretenčasti hrbet, ne,
 tega nisem videl kot škropilnice sanj
 proti jutrom,

tega nisem videl na tnalu dneva,
okrvavljenim z roso kamelij, ne,
bilo je čvrstejše,
bolj podobno žilastemu obzorju časa,
bolj medlo proti severu,
z udrtimi očmi, tudi ne,
s povorko kamenja v dlaneh,
tja proti srcu,
pokončno, osipajoče, z neštetimi stranmi barv,
obstajalo je z ostjo, uprto v brežine,
od koder so priskakljale kobilice,
iz poševnih kotov je bliskal neon,
praznina je zazvenela med uhlji,
omare so zblaznele od praznine,
vrtinec praha se je dvignil proti jugu,
ne, ne,
z zavezanimi očmi bom šel v saharo,
zelenic ni, hvala vsemu,
pritisnil bom na gumb,
se spomnil nate in na tvoj spomin,
podoben tetraedru ali kristalni vazi,
ne,
odlašal bom za jutri, brez svečnikov,
brez trohice ravnega.
In spet je tu ravnina.

(Iz zbirke Elektronke v očeh, ki bo izšla
v Novi Gorici še pred koncem letošnjega leta)